BIBLIOTECA COMUNALE DI TRENTO

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI TRENTO
Dipartimento di Lettere e Filosofia

FONDAZIONE CARITRO
CASSA DI RISPARMIO DI TRENTO E ROVERETO

Informationes et cautele presbyteris observande divina celebrare volentibus circa defectus et casus qui in missa oriri possunt. Necnon impedimenta susceptionis ordinum, Collio Valtrompia/Trento, Maffeo e Gabriele Fracassini, 1516.

Esemplare digitalizzato:
Trento, Biblioteca comunale, T o op f 159

LINK: https://bdt.bibcom.trento.it/4

BIBLIOTECA COMUNALE DI TRENTO
UNIVERSAL SHORT-TITLE CATALOGUE
UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI TRENTO
Dipartimento di Lettere e Filosofia
FONDAZIONE CARITRO
CASSA DI RISPARMIO DI TRENTO E ROVERETO

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* è un progetto concluso, cofinanziato dalla Fondazione Caritro ("Bando Archivi 2014"), dalla Biblioteca comunale di Trento e dal Dipartimento di Lettere e Filosofia dell'Università di Trento; gli altri partner del progetto sono la Soprintendenza per i beni storico-artistici, librari e archivistici della Provincia Autonoma di Trento e l'University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All'interno di Stabat sono state digitalizzate e descritte tutte le edizioni stampate in Trentino nei secoli XV-XVII che si conservano presso la Biblioteca e l'Archivio storico del Comune di Trento. Ogni digitalizzazione è accompagnata da una descrizione della stampa; tutto il materiale è liberamente consultabile sulla *Biblioteca Digitale Trentina* (http://bdt.bibcom.trento.it/).

In questo file le immagini hanno avuto in trattamento OCR e pertanto si possono fare ricerche testuali; le immagini presenti sul sito, dove si può trovare una descrizione completa dell'edizione, hanno invece una qualità maggiore.

Le immagini presenti nella *Biblioteca Digitale Trentina* sono rilasciate con licenza di Pubblico dominio, il presente PDF è distribuito con licenza Creative Commons Attribuzione – Non commerciale – Non opere derivate 3.0.

STABAT – *Stampe antiche della Biblioteca comunale di Trento* is a project that was successfully concluded thanks to the support of a group of partners, namely the Caritro Foundation ("Bando Archivi 2014"), Trent Civic Library, the Department of Humanities of the University of Trento, as well as the Superintendence for Architectural, Landscape, Historical, Artistic and Ethno-anthropological Heritage for the Province of Trento and the University of St Andrews, School of History, USTC – Universal Short Title Catalogue. All the editions belonging to the Library and the Civic Historical Archive that were printed in Trentino during the XV-XVII centuries have been digitised and described. As a result, each digital copy is accompanied by a record with specific data regarding the printed book, and is freely available to be consulted on *Biblioteca Digitale Trentina* (http://bdt.bibcom.trento.it/).

The images belonging to this file are OCR-converted, hence the text of this edition can be electronically searched. The images available on the website, on the contrary, have a higher resolution and are accompanied by a complete description of the edition.

The images available on the *Biblioteca Digitale Trentina* are public domain files; this PDF is available under the Creative Commons Attribution – Non-commercial – No Derivative Works 3.0 License.

BDT – BIBLIOTECA DIGITALE TRENTINA

progetto STABAT – *Stampe antiche Biblioteca comunale di Trento*

COMUNE DI TRENTO

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO
Misc.
T.
c.
2500

CM 265

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO

G
2 -op
f
199

BIBLIOTECA COMUNALE
TRENTO

ex libris

K 2417781
D 2417770
Stci
T O-op f 159

Misc I. a. 2500

☞ Informationes et Cautele preſbyteris obſeruande diuina celebrare volentibus circa defectus et caſus qui in Miſſa oriri poſſunt. Necnon impedimenta ſuſceptionis ordinum. ✠

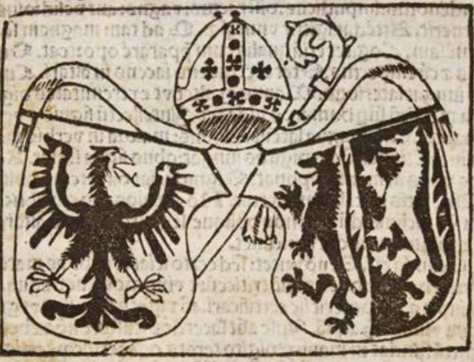

BIBLIOTECA DELLA CITTA' DI TRENTO

¶ Informationes Necnon cautele obſeruande preſbyteris diuina celebrare volentibus. Sequuntur.

PRima cautela eſt. Sacerdos miſſam celebraturus ꝯſcientiã ſuã ꝑ purã ꝯfeſſionẽ ⁊ cordis ꝯtritionem optime purget. Sacramẽtũ vehementer deſideret ⁊ ꝯficere ſumma cũ intentione intẽdat. Notulã de modo agẽdi officiũ memoriter bene ſciat. Geſtus valde compoſitos ac deuotos habeat. Cum enim q̄libet deũ diligere teneatur: ex toto corde: ex tota aĩa ⁊ ex totis viribus ſuis iuxta dñi p̄ceptum. Hic aũt deũ diligere nõ ꝓbatur. Qui in altaris menſa vbi rex regũ ⁊ dñs oĩum tractat̄ ⁊ ſumitur. Irreligioſus: indeuotus: impudicus: diſtractus: vagus: aut deſidioſus apparuerit. Attẽdat igitur vnuſq̄ſq̄. Q ad tam magnam ſedeat mẽſam. Cogitet etiã qualia cum p̄parare oporteat. Sit cautus ⁊ circũſpectus. Stet erectus: nõ iacens in altari. Cubitos iungat lateribus. Manus exaltet vt extremitates digitorum modicũ ſuꝑ humeros videant̄. Intellectũ ſignis ⁊ verbis coaptet. Qm̃ magna latent in ſignis: maiora in verbis maxima in intẽtione. Tres digitos iungat: q̄bus ſigna faciat. Reliquos duos in manu cõponat. Signa faciat directe: nõ oblique. Alte ſatis ne calicem euertat. Nõ circulos pro crucibus. Cum v̄o inclinandũ erit: non oblique ſed directe ante altare toto curuatus corpore ſe inclinet.

SEcunda eſt. Ut nõ putet: ſed certo ſciat ſe debitas materias habere: hoc ẽ panẽ triticeũ: ⁊ vinũ modica cũ aqua. De vino ⁊ aqua poterit ſic certificari. Exigat a miniſtro vt guſtet tam vinum q̃ȝ aquã. Ipſe aũt ſacerdos guſtare nõ debet: ſed guttã fundat in manuȝ: digito terat ⁊ odoret: ſicq̄ certior erit. Non credat ampulle ſignate. Non ẽt colori: qm̃ ſepius fallunt. Uideat calicẽ: ne ſit fractus. Cõſideret vinũ ſi eſt acetum: nullo mõ celebret. Si aũt acetoſum diſſimulet. Si nimis aquoſum: abſtineat. Niſi ſciat vinũ aque p̄ualere. Et in omni caſu ſi ꝯtingit dubitari: vel ꝓpter acedinẽ: vel ꝓpter mixturã:

vel inſipiditatē: vtrum poſſit ꝯfici. Cōſulimus abſtinere. Quia
in hoc ſacramēto nihil ſub dubio eſt agendū: vbi certiſſime eſt
dicendum. Hoc eſt enim corpus meū: ⁊ Hic eſt eni calix ſan
guinis mei. ¶ Item oblatas eligit cōuenientes: ⁊ vinū cōpe/
tenter infundat. Quia hoc ſacramentū debet ſenſibus deſerui
re. Ad videndū: tangendū: ⁊ guſtandū: vt ſenſus ex ſpecie re
ficiat. Et ex re ꝯtenta intellectus foueat. Aqua ēt in paruiſſi
ma quantitate infundat: vt a vino abſorbeat: ⁊ vini saporē re
cipiat. Nō eſt enim piculū: quantūcunq̄ modicū de aqua ap/
ponat: piculū aūt: ſi multū: apponitur ēt aqua ſolū ad ſignificā
dum. Sed vna guttula tantū ſignificat quantū mille. Jō ſacer
dos caueat: ne cū impetu infundat: ne nimis cadat.

TErtia ē. Ut canonē moroſius legat q̄ȝ cetera. Precipue
ab illo loco. Qui pridie q̄ȝ pateret. Tunc eni reſpiranſ at
tendere debet: ⁊ ſe totū recolligere: ſi prius nō potuit: ſingulis
verbis intēdens. Et cū dixerit. Accipite ⁊ mādúcate ex hoc
oēs: reſpiret. Et ſpū vno tractim dicat ꝯſecrationis verba. ſ.
Hoc eſt enim corpus meū. Sicq̄ȝ alia cogitatio ſe nō immiſcet.
Nō enim videt eſſe rōnabile diſcōtinuare formā tam breuē:
tam arduū: tam efficacē: cuius tota virtus ab vltimo depēdet
v̄bo. ſ. meū. vnde v̄bo cuilibet punctus imponi nō debet. Cū
illud nulla rōne valeat: vt dicat. Hoc. eſt. enim. corpus. meū.
Sed totum ſimul ꝓferat. Pari modo hoc idem in forma ꝯſe/
crationis ſanguinis obſeruetur. ¶ Item ꝓferendo conſecra
tionis verba circa quālibet materiā: ſacerdos ſemꝑ intēdat ꝯfi
cere: id qđ Chriſtus inſtituit ⁊ eccleſia facit.

QUarta eſt. Ut ſi plures hoſtias habet ꝯſecrare: dȝ harū
vnā eleuare: quā ſibi a principio ad miſſam deputauerit:
⁊ teneat illam penes alias. Ita q̄ viſum ⁊ intētionē ad oēs ſi/
mul dirigat. Signādo ⁊ dicendo. Hoc eſt enim corpus meū.
Omnes igitur cogitet quas demonſtrat. Conſulimus quoq̄ȝ
vt canonē p̄ſbyter memoriter ſciat: q̄ȝ deuotius dicit. Semꝑ
tamen liber habeatur: vt ip̄m memoriter recurratur.

QUinta eſt. Dum ſumat chriſti ſanguinē in calice: nunq̄ȝ

hauſtum vno ſumat: ne ꝑpter impetum: tuſſis inoppinate oc/currat. Sed bis vel ter caute ſumat: vt impedimentum nō habeat. Si vō plures hoſtias ſumere debet: vt qñ hoſtia eſt re/nouanda vel alia de cauſa. Primo ſumat illam quam conſecrauit: pariter ⁊ ſanguinē poſtea alias hoſtias que ſupſunt. Quia de ſua ſcit ⁊ credit: de alijs vō credit et neſcit eſſe conſecratas. Demum deſup ablutiones ⁊ non prius ſumat ⁊c.

Sexta eſt. Ut paucoꝝ noībus ſe aſtringat in memoria canonis. Quia multitudine noium canon ꝑlixat per hoc eni aliqñ cogitatio diſtrahit: tedium qꝫ audientibus paratur. Dignū tñ eſt: vt pater: mater: Frater ⁊ ſoror ibi nominentur. Et ſi qui ꝑ tpe cōmendant: ⁊ ſpecialiter ꝑ quibus miſſa cele/brat. Nō tñ ibi fiat vocalis expreſſio noium: ſꝫ tñ mētalis ⁊c.

Septima eſt. Ut ante miſſam non os vel dentes lauet: ſed tm̄ labia exterius ore clauſo indiget. Ne forte aquā guſtui cum ſaliua immittat. Poſt miſſam etiā excreationes quantū poteſt caueat donec comederit vel biberit: ne forte aliquid in/ter dentes: aut faucibus remanſerit qd ex creando eijceretur. Quis aūt miſſa deuotiſſime ſit celebranda contemplationis cauſa. Et tñ modus habendus: ne ſcꝫ ꝑtractione nimia vel acceleratōe fiat ſacerdos notabilis. Nā nimia acceleratio: ſignū eſt incurie. Protractio vō longa diſtractōis eſt occaſio. Ideo medio modo tutiſſimus ibis. Eo etiā affectu eſt quelibet miſ/ſa habenda ⁊ dicenda a quocunqꝫ ſacerdote: quaſi prima dicatur ⁊ amplius nunqꝫ ſit dicenda. Nam tam magnū donū ſemper debet eſſe quaſi nouū. Habeat itaqꝫ ſacerdos diligentiā ad conficiendum: reuerentiā: ad tangendū: ⁊ deuotionē ad ſumendū. Sic ſentiendo ⁊ agendo: digne tractabitur ſacramentū. Rite ꝑagetur offiñ: atqꝫ ꝑicula ⁊ ſcandala euitabuntur.

¶ Incipiunt cautele ſeruande. Quid agendum ſit circa defe/ctus vel caſus qui oriri poſſunt in miſſa circa Eucharistie conſecrationem.

REgula dirigens miſſaꝶ celebratores vt caueant a defectibus: picu͂lis ⁊ diſturbijs in miſſa ꝯtingentibus. Et vt ſup eis remediu͂ apponat. ¶ Primo dicendu͂ eſt de defectibus. ¶ Scd͂o de ꝑturbationibus ⁊ ſcandalis miſſas celebrantibus interdu͂ occurrentibus. Et que remedia ꝯgrue et ordinate ponant. ¶ Defectus vͦo miſſe ſunt: qn͂ reqſita ad miſſe celebratione͂ deficiunt. Iſti au͂t defectus ꝯtingunt. Aut ex pte ſacrame͂ti: aut ex pte miniſtri: aut ex parte miniſterij. Et q2 in ſacramento reqritur panis triticeus. Vinu͂ de vite: ⁊ aqua͂ nal̄is. Et hec ſunt ex parte materie. Ex pte vͦo forme reqrunt vͦba ꝯſecratio͂is: ⁊ intentio ꝯſecrantis. In miniſterio au͂t reqritur exterius debitu͂ veſtimentum: ⁊ in corpore ieiuniu͂: ⁊ diſpoſitio mentis ⁊ aie. Et in miniſterio reqritur: q̄ miſſa co͂pleat. ſ. q̄ ſacrificiu͂ ſit co͂pletu͂ ⁊ pfectum: Et q̄ ſacerdos ſumat ſacrificiu͂ co͂munica͂do. Vn͂ de his dicendu͂ eſt ꝑ ordine͂. ¶ Primo qd ſit agendu͂ cum ſacerdos deficiat. ¶ Si ſacerdos deficiat ſiue moriatur ante canonem. No͂ eſt neceſſe vt alius miſſam co͂pleat: ſi tn͂ alius vult celebrare: d3 ab initio miſſam reincipe ⁊ totu͂ rite ꝑagere. ¶ Si in canone deficiat: factis iam aliqbus ſignis: tn͂ ante tranſſubſta͂tiatione͂ ⁊ ꝯſecratione͂ ſacrame͂ti: tunc alius ſacerdos ab illo loco vbi ille dimiſit d3 reincipe: ⁊ tm͂ illud ſupplere qd͂ omiſſum eſt. ¶ Si au͂t ſacerdos in actu ꝯſecratio͂is deficiat: vͦbis aliqbus iam in pte ꝓlatis: ſed ıͣn toto no͂ co͂pletis ſm͂ Innocen. Alius ſacerdos d3 incipe ab illo loco Qui pridie. Si tn͂ ſacerdos deficiat ꝯſecrato corpore: ſed no͂ ſanguine: alius ſacerdos ꝯpleat ꝯſecratione͂ ſanguinis: incipiendo ab illo loco. Simili modo.

¶ De defectu Panis.

SCiendu͂ eſt de panis defectu. Q2 ꝯficiens fermento grauiter peccat. Quia facit ꝯ̄ ſtatutu͂ ⁊ ꝯſuetudine͂ eccleſie. Silr̄ grauiter peccat: ꝯficiendo in açimo corrupto: ⁊ infecto ꝑpter irreuerentia͂ ſacrame͂ti. Tame͂ talis panis ſi ꝯficiat ſacramentu͂ eſt. Sed ſi panis corruptus e͂: ita q̄ in eo deficeret ſpecies panis: no͂ po͂t confici corpus xp̄i. Hec Tho/

mas ⁊ Albertus. ¶ Itē ſi grana alterius generis fuerint ad/
mixta tritico in tanta quantitate: q̄ aliā ſpēm faciāt: ſiue q̄ me/
dium cōſtituāt: nō pōt ex eo ꝯfici ſacramentum: tn̄ ex modica
quantitate nō impedit. ¶ Itē ſi panis ſit de aqua roſacea cō/
fectus: dubitatio ē inter doctores. An in eo ꝯfici poſſit ſacr̄m.
s. Tho. dicit eē ꝓbabilius: q̄ in tali pane nō pōt cōfici corpus
xp̄i: ſi ſacerdos infra miſſam an̄ cōſecrationē aduertit hoſtiaꝫ
nō eſſe triticeā: vel eſſe corruptā: remota illa hoſtia: aliā ponat:
⁊ a canone reincipiat. ¶ Si vō poſt cōſecrationē hoc aduer/
terit idē faciat: ponēdo aliā hoſtiā ⁊ eā ſumat. Nihilominꝰ il/
lam p̄mā ſumat aut alijs ſumēdā tradat: uel eā reuerēter ſuet.
Sup̄ qō q̄dam dicūt q̄ reincipiat ſacerdos a canone. s. Tho.
tn̄ dicit in ſimili caſu eſſe reincipiendū tm̄ a v̄bis cōſecratiōis:
vt habebis infra. ¶ Si ſacerdos aduertit dictū defectum ho
ſtie poſtq̄ꝫ ſumpſerit: lꝫ in iſto caſu varie ſint doctoꝝ ſn̄ie. Tn̄
ſctūs Tho. tenet. q̄ dꝫ aliā ponere hoſtiā ⁊ cōſecrare ⁊ ſume/
re. Quia p̄ceptū de ꝑfectione ſacramēti maioris eſt pōderis:
q̄ꝫ q̄ a ieiunis ſumat. Per id aūt dicit Petrus. Si ſacerdos
infra miſſam aduertat hoſtiā nō eſſe triticeā vel eſſe corruptā
patet q̄d agēdum ſit. ¶ Si nulla hoſtia fuerit poſita: vel ſi fue
rit ꝑdita per id qō dicit ſanctus Tho. aduertat de defectu ho/
ſtie. Defectus eñi hoſtie ꝑ ſumptionē poteſt intelligi. Si ad/
uertat etiā poſt ſumptionem ſanguinis: rurſus ponat nouum
panem ⁊ nouum vinum ⁊ cōſecret atq̄ ꝓſequatur ⁊ ſumat: ne
ſacramentū remaneat imꝑfectum: quod magis exp̄ſſe appare
bit infra. vbi dicetur de defectu vini. Et ponentur magis ex/
preſſe verba ipſius ſancti Thome.

¶ De defectu Vini.

SCiendū eſt q̄ ſi vinū eſt oīno acetoſum non pōt de
eo ꝯfici ſanguis xp̄i. Quia vinuꝫ differt ab aceto: ſi/
cut viuū a mortuo ſm̄ Phm̄. Sed ſi vinuꝫ ſit in via
ad acetoſitatē: idē eſt iudiciū qō de pane: q̄r eſt i via
ad corruptionē. i. q̄ pōt ꝯfici: tn̄ hm̄ōi cōficiēs grauiter peccat
ꝓpter irreuerentiā ſacramēti. Et Albtus dicit. Q̄ in vino pu

trido tñ qđ ꝑdit vini naturā pōt cōfici. Tñ hmōi cōficiēs gra
uiter peccat: vt ēt dic̄ hoc de vino multū pomico vl' atio ꝛ mu-
ſto. Vñ pōt cōfici ꝛc̄. Nec tñ cōficiendū eſt de multo recenti:
ꝓpter ipuritatē. Jn hoc Tho. ꝛ Pe. ¶ Jtē ſciendū eſt. q' ad
vinū qđ cōficit̄ nō dꝫ apponi aq̄ roſacea: vel alia artificialis aq̄:
ſi tñ apponeret̄ in tāmodica quātitate: q' in vinū cōuerteret:
cōficeret̄ ſacr̄m. Hec Thomas ꝛ Petrus. ¶ Jtē ſi ſacerdos
poſt cōſecrationē corporis vel imediate añ cōſecrationem ſan
guinis ꝑcipiat vinum non eſſe: aut aquā dꝫ ſtatim apponere.
¶ Si vo poſt oia v̄ba cōſecrationis ꝑcipiat: q' vinū nō fuerit
poſitū. Si qdem hoc ꝑcipiat añ ſumptioneꝫ corpis: dꝫ (depoſi
ta aq̄ ſi ibi fuerit in calice) ponet̄ vinū: deinde aquā ꝛ reſumere
nouā cōſecrationem ſanguiſ. Ab illo loco. Simili mō ꝛc̄. Si vo
ꝑcipiat hoc poſt ſumptioneꝫ corpis: dꝫ aliā hoſtiā iteꝝ cū ſan
guine cōſecrare ſm doctores in ſacra pagina. Et reſumet̄ con
ſecrationis v̄ba. Ab illo loco. Qui ꝑdie. Jn fine aūt iteꝝ debꝫ
ſumere hoſtiā cōſecratā ꝛ ſanguinem nō obſtante etiā ſi prius
ſumpſerit aquā: que erat in Calice. Quia p̄ceptū de ꝑfectione
ſacramenti maioris eſt pōderis: quā p̄ceptū q' hoc ſacramen-
tū a ieiunis ſumat̄. Predictus ſanctus Thomas: ex p̄dictis
v̄bis demonſtrat illa ſupra dicta de defectu panis: dicens. Q
nō ſufficit ſacerdoti ſolū hoſtiam ſumere. Sꝫ etiā ſanguinem:
ne impfectū remaneat ſacramentū. ¶ Si vo aliqs cōſecraret
ꝛ ſumeret: ꝛ poſt ſumptionem ſanguinis agnoſceret: q' hoſtia
nō eſſet triticea vel eſſet corrupta. Jn iſto caſu dicit. S. Tho.
etiā ſi ſolutū ſit ieiuniū repetendū tñ eſt ſacramentū: vt ſit inte-
grū. ¶ Jtem. Si eſſet defectus in hoſtia vino iam cōſecrato
ꝛ tñ nō ſumpto. Accepta alia hoſtia: ab illa oꝛone icipiet. Qui
pridie. Et loco iſtius relatiui. Qui dicet. Dñs noſter Jeſus
xp̄s pridie q̄ꝫ pateretur: vſqꝫ ad oꝛonem. Simili mō. Et alijs
oibus omiſſis ꝓſequatur vbi dimiſit. ¶ Jtem. Sumpto cor-
pore iuenit aquā loco vini i calice quā ſumpſit vl' in ore adhuc
habens: ſumat eandem. Ne aliqua ꝑticula corporis cū aqua
exeat: ꝛ irreuerentia tāti ſacramenti accidat: tūc ſm Jnnoc. ꝛ

Scotum accipiendū tunc eſt vinū cū aqua:⁊ dicendū. Simili
modo poſtq̄ dn̄s noſter Jeſus xp̄s cenauit:accepit calicē ⁊c̄.
vſq;. Vn̄ ⁊ memores. Sicq; alijs omiſſis:dicat. Sanguis dn̄i
nr̄i Jeſu xp̄i ⁊c̄. Et ſumat in dei noīe ⁊c̄. Et lʒ miſſe celebri-
tas terminet̄ bn̄dictōe ſacerdotis:vt dicet̄ infra. Nō ita iudi
candū eſt de defectibꝰ miſſe ante bn̄dictionē ſacerdotis:cū ad-
huc viget offm̄ miſſe. Quia ſi hec poſt bn̄dictionē fierēt:ſecus
eēt. Nā tūc magis videret̄ erratio miſſe q̄ȝ reparatio defectꝰ.
¶ Item ex v̇bis ſci Thome imediate ſupra dictis appet: q̄ ī
reparatiōe ſacramenti impfecti ſufficiat reſumere a v̇bis cōſe-
cratiōis. Verūtn̄ ſunt ordinate reparanda:q̄a vt dr̄. Perfecta
nō poſſunt dici ſacramenta q̄ pfectū nō habent ordinē. Et ſan
ctus Tho. q̄ inane eſt ſacrificandū:ſi nō hoc pficiat ſacramen-
tum. Unde cōcilium Tolletanū tulit ſn̄iam excōmunicationis
in eos:qui cum poſſunt nō pficiunt iſtud ſacramentum.

¶ De defectu Aque.

SI ſacerdos pcipiat aquā nō fuiſſe poſitā in vino an-
te ꝯſecrationē ſanguinis:apponat aquā ⁊ dicat v̇ba
ꝯſecratiōis. Si aūt pcipiat poſt ꝯſecrationē ſangui
nis nullo mō dʒ poſtea aquā apponere. Quia p pte
ſequeret̄ ſacramenti corruptio ⁊ irreuerētia. Nec etiā eſt de
neceſſitate ſacramenti in aliqua pte. Si qs tn̄ ante cōſecratio-
nem ſcienter dimitteret appoſitionē aque grauiter peccaret:⁊
ageret ꝯ̄ cōſtitutionē eccl̄ie:qr dn̄m appoſuiſſe credit̄. Non
aūt ſufficit q̄ aqua apponatur:qn̄ vinum adhuc eſt in dolio:qr
hoc non ſignificaret aliquid. Sed oportet q̄ imminente obla-
tione apponetur aqua ⁊c̄.

¶ De defectu Forme.

PRo noticia forme ſciendū eſt. Q. Ambroſius in libro ſa-
cramentoꝝ dicit:q̄ hoc ſacramentū ꝯficit̄ in v̇bis ⁊ ſer-
monibus xp̄i. Ex p̄dictis ꝯcludit ſanctus Tho: q̄ forma ꝯſe
crationis huius ſacramēti:hec eſt. Hoc eſt enī corpus meuȝ.
Hic eſt enim calix ſanguinis mei:noui ⁊ eterni teſtamēti:my
ſteriū fidei:qui p vobis ⁊ p multis effundet̄ in remiſſionē pec-

catoꝝ. Illa v̇o v̇ba Accipite ⁊ manducate: ꝑtinent ad vſum ꝯſecrationis:ſimiliter illa v̇ba. Hec quotienſcūqʒ feceritis in mei memoriā facietis:ꝑtinent ad vſum huius ſacramēti. Quia vſus nō eſt de neceſſitate ſacramenti:vt dicit ſanctus Tho.

¶ Item cōiunctio enī:nō eſt de ſubſtātia forme.tn̄ dici debʒ ſm̄ vſum ⁊ cōſuetudinē eccleſie Romane:q vſus a btō Petro initiū ſumpſit. Etiā btūs Tho. dicit. Si p̄dicte forme muten tur nihil cōficitur. Sed ſi verba viderent idem ſignificare non mutarēt:nec errorē inducerent. Magnū tn̄ foret peccatū hu/ iuſmodi cōficere ſm̄ Albertū. Dicit tn̄ ſanctus Tho. Qꝫ for/ ma p̄dicta cum ꝓnoīe demōſtratiuo oſtendit:qꝫ materia con/ ſecranda dʒ eſſe corā ſacerdote. Unde exiſtens in domo ſua nō poteſt cōſecrare panē qui eſt in armatorio:aut etiā in foro: Uel vinū qḋ eſt in cellario. Sed quantacūqʒ ſit quantitas pa/ nis ⁊ vini que corā ſacerdote ponitur pōt ab ipſo cōſecrari.

¶ Sanctus Tho. dicit. Qꝫ ſi ſacerdos nō recordet ſe dixiſſe que in cōſecratiōe cōmuniter dicūtur: nō debet ex hoc turba/ ri. Nō enim oīum recolit qui multa dicit. Si tn̄ ſacerdoti ꝓ/ babiliter cōſtet ſe aliqua omiſiſſe que nō ſunt de neceſſitate ſa/ cramenti. Sicut ſunt ſecreta vel v̇ba aliqua canonis nō debʒ reſumere mutādo ordinem ſacrificij:ſed debet vlterius ꝓcede re. Si v̇o certificet ſe omiſiſſe aliqḋ coꝝ: que ſunt de neceſſi/ tate ſacramenti.ſ.formā cōſecratiōis:debet reſumi ipſa forma cōſecrationis ſuꝑ ſuam materiā etiam ꝑ ordinem. Quia alias cōſecratio facta nō eſſet. ¶ Si aūt ſacerdos dubitaret:an ali/ quod v̇bum ꝑtinens ad ſubſtantiā forme obmiſiſſet:vel non. Nullatenus ſeruet formam cōditionalem:ſed ſine temeraria aſſertione:formam totam ſuꝑ quā ꝓpriam materiaʒ reſumet: cū hac itentiōe. Qꝫ ſi cōſecratio facta eſſet:nullo mō cōſecrare vellet. Si aūt conſecratio facta non eſſet:vellet corpuſ aut ſan guinem conſecrare.

¶ De defectu intentionis miniſtri.

Non ſolū neceſſaria ſunt ad ꝯficiendū p̄dictā v̇ba: ſed etiā requiritur intentio.qꝛ ſm̄ Auguſtinū. In ſacramētis ſine

intentione nihil intelligit᷑ vel agit᷑. Vñ ſanctus Tho. dicit. Q̄
ad ꝑfectionē ſacramēti reqritur intentio miniſtri: que ſe ſubij/
ciat principali agenti. ſ. qđ intendit facere qđ xp̄s facit in eccle
ſia. Et dicit. q̄ nō eſt neceſſaria intētio actualis: ſed ſufficit ha
bitualis vt conficiat᷑. Puta. cū ſacerdos accedit ad altare ad ce
lebrandū intendit facere qđ facit eccl'ia: ſi poſtea ſuſpendatur
eius intentio ꝑ aliā occupationē ſiue occurrentē cogitationem
nihilominus ꝯficitur ſacramentū ex virtute intētionis ꝓpoſi/
te. Tñ ſtudioſe curare dꝫ miniſter ſacramēti: vt ēt actualē ad/
hibeat intentionē. Et dicit: q̄ cū aliqs nō intendit ſacr̄m ꝯfice/
re: ſed deluſorie aliqd agere: talis ꝑuerſitas tollit virtutem ꝯſe
crandi ⁊ virtutē ſacr̄i: precipue qñ intentionē exterius manife
ſtat. Si aūt intētio miniſtri ꝑuertat᷑ quantū ad id qđ ſeqtur ſa
cramentū. Puta: ſi ſacerdos intenderet ꝯficere corpus xp̄i: vt
eo ad aduētura vel exteriora vteret᷑ vt prius nō a poſteriori:
talis intentionis ꝑuerſitas veritatē ſacramenti nō tollit. Sed
miniſter ex tali intētione grauiter peccat. Dicit eñi Albertus.
Q̄ ſi aliqua pars hoſtie ex obliuiōe remaneat in altari: aut ali/
qua pars vini: ⁊ ſacerdos ꝯficit ſolū illa ſacramēta: q2 de eis nō
intendit. ¶ Durādus aūt poſuit caſum. Si ſacerdos habeat
corā ſe duodecim hoſtias: ⁊ intendit ꝯſecrare decem. Quero
quot ſunt ꝯſecrate? Rñdet aūt diſtinguendo: q̄ hoc pōt pri/
mo duobus modis intelligi. Vno mō: q̄ numerus ſit ſolum in
opinione: ⁊ nō intentione. Intentio aūt ſit qcqd ſit corā ſe ꝯſe
crare vellet. Verbi grā. Si aliqs habeat cōſecrare: ⁊ coram ſe
habeat duodecim hoſtias: ⁊ opinat᷑ eſſe decē. Ipſe v̄o intēdit
ꝯſecrate quicqd eſt corā ſe. Patet q̄ eius opinio fert᷑ ad inten
tionē ⁊ eius intētio nō fertur ad numeꝝ. Quia effectus ꝯſecra
tionis: ſeqtur intentionē ⁊ nō opinionē. Et ſic oēs ſunt ꝯſecra
te. Alio mō pōt intelligi ꝑdictus caſus: qñ dicit᷑. Habet corā
ſe duodecim hoſtias: ⁊ intendit ꝯſecrare decem ⁊ nō opinatur
de illis ſed intentio ſacerdotis fertur ad numeꝝ. ita. ſ. q̄ non
velit plus q̄ decem: ſed tm̄ de decem conſecrare. Tunc in tali
caſu predictus doctor ſm̄ intentionē ſuam dicit. Q̄ hoc duo/

bus modis contingere poteſt. Uno modo: ꝙ ſciat veritatē nu
meri. ſ. ꝙ hoſtie ſunt duodecim. Et ex ipſis decem tantū cōſe
crare intendit. ⁊ decē hoſtias diſtinguit: quas intendit ꝯſecra
re ex iſtis duodecim. Et q: iam intendit ꝯſecrare: patet. Q: il
le decem tm̄ ſunt cōſecrate: de quibus intendit. ⁊ vndecima et
duodecima quas nō intendit nō ſunt conſecrate. Alio vͦ mo
do ſi ſacerdos ſciat eſſe duodecim: ⁊ intendit ꝯſecrare decem:
nō diſtinguendo vel determinādo quas decē intendit. Et q:
vndecimā ⁊ duodecimā ꝯſecrare nō intendit: ſic nulla eſt ꝯſe
crata: ſi intendēdo ex illis duodecim decē tm̄ ꝯſecrare: aliquā
certā determinationē ex ipſis nō facit. Et cum iſto dicto ſatis
ꝯcordat ſanctus Tho. dicens. Q: miniſter ſacramētoꝝ eſt ſi
cut inſtrumentū principalis agētis. ſ. xp̄i eccleſie. Et cum tale
inſtr̄m habeat cognitionē. Requirit ꝙ per intentionē ſe deter
minet ad opus principalis agētis ꝑducendū. ¶ Si vͦ ſacer
dos ignoret veritatē numeri hoſtiaꝝ: ⁊ intendit decē hoſtias
tm̄ ꝯſecrare. Dicit Durandus. ꝙ eodē mō diſtinguendū eſt.
Utrū determinet ſe ⁊ quas decem intēdit: vel ꝙ nō determi
net. Et reſpondendū eſt: ſicut in caſu imediate p̄cedente. S;
cum dubitatur de numero reſpōdetur: ꝙ hoc poſſet ꝯtingere:
ꝙ decē hoſtias tm̄ videat extenſas ⁊ due ibi lateant. Ipſe enī
intēdit oēs quas videt: ⁊ nullam aliā ꝯſecrare. Uel pōt eſſe: ꝙ
decem eſſe putabat ⁊ due erāt ibi: quas neſciuit oēs ſunt conſe
crate. Si aūt duas plus ipſe poſuerit q̄ȝ credidit. Uel ali⁹ duo
decim poſuerit: ⁊ ipſe mādauit poni decē: ⁊ nō intendit ꝯſecra
re niſi decem tm̄: tunc nō eſt determinata eius intētio. Et ſi
cut ſupradictum eſt: nulla eſt conſecrata.

¶ De defectu veſtimentorum.

Sciendum eſt: ꝙ ſm̄ ſanctum Thomā ⁊ Albertum:
⁊ omnes doctores theologos ſi omittatur aliquod
de his que ad ritum celebrationis pertinent. Qui
libet omittens aliqͦ tale. Puta tempus debitū: alta
re: veſtes: ⁊ huiuſmodi grauiter peccat: nihilominus conſe

crat. Si eſt ordinatus: ⁊ aſſit eius intentio ⁊ debita materia et
debita forma cū intentione ⁊ ordine in ꝯficiendo. Quicqd aūt
hoꝝ quattuor deficiat non ꝯficit ſacramentū. Et demptis his
quattuor qbuſcunq; alijs deficientibus veritas adeſt ſacramē/
ti. Et ſm Hoſtienſem ſufficit: ꝙ vnus.ſ.miniſter ſit p̄ſens in
miſſa qui ſacerdoti reſpōdeat: q̄uis canones dicant ꝙ duo re/
quiruntur. ¶ Mulier in miſſa miniſtrare nō poteſt. Etiā ſine
lumine nō debet aliquis celebrare. Extra de celebratiōe miſ/
ſarum.c. Ex parte.

¶ De defectibus diſpoſitionis corporis.

IN ꝯcilio Tolletano factum fuit p̄ceptū ſacerdotibus.
Q; nullus ſacerdos poſt potū cibumq; q̄tumcūq; mini
mū ſumptū miſſam celebrare p̄ſumat. Et hoc intelligit̄
de cibo vel potu poſt mediā noctē ſumpto: qꝛ in media nocte
incipit dies ſm eccleſiā. Et nos videmus eſſe verū: qꝛ tunc in/
cipit̄ officiū diei.ſ.matutinū quaſi ꝑtineat ad clauem illius diei
velut initiū. ¶ Dicit ēt ſanctus Tho. poſt ſumptionē aque vl'
alterius potus inquantūcūq; parua quantitate nō lꝫ cōmuni/
care: dūmodo ſumat̄ ꝑ modū cibi vel potus remanētis in ore.
Sed ſi caſualiter tranſglutiat̄ nō impedit cōmunionē. Quia ꝑ
modū cibi nō accipit̄: ſed ꝑ modū ſaliue que vitari nō pōt. Si
aūt ante mediā noctē ſit aſſumptus cibus vel potus pōt cōmu
nicare: nec refert: vtrum dormierit: vel vtrū cibus ſit digeſtus
quantū ad rōneꝫ p̄cepti. Refert tñ quantū ad turbationē men
tis in hoc ꝙ tollitur deuotio.

¶ De immunditia corporali.

DIcit ſanctus Tho. ꝙ cum iſte cibus nō eſt corporis ſed
mentis. Ideo in eius ſumptione magis eſt ꝯſideranda
diſpoſitio mentis q̄ꝫ corporis. Et ideo dicit. Q; ſi immūdicia
corporalis ſit ꝑpetua ſiue diuturna nō eſt abſtinendū a cōmu/
nione in mente. Tñ laudabile foret abſtinere ꝓ modico tpe.

¶ De defectu diſpoſitionis anime.

INterdictus: ſuſpēſus: excōmunicatus etiā iniuſte cōmu
nicare nō dꝫ. Quia in talibus eſt defectus rei ſignificate.ſ.

deſectus virtutis corporis myſtici. Item quicunq; enim cum
cōſcientia peccati mortalis ad cōmunionē accedit: mortaliter
peccat. Unde .j. ad Corinth. xi. Qui manducat ⁊ bibit indi/
gne iudicium ſibi ⁊c. ¶ Item nō ſufficit ei qui cōmunicare in/
tendit: ꝙ ſit ſolum ꝯtritus: imo ſi habeat copiam ſacerdotum
tenetur cōfiteri: tamē ſi immineat neceſſitas cōmunicandi vel
celebrandi. Puta qꝛ timetur ſcandalum populi. Uel iceptum
eſt myſterium ſacramenti: vel aliquis infirmus loquelam amit
tit: ⁊ eſt in ꝓpoſito cōfitendi miniſter: nō peccat. q̄citius tamē
poſt cōmunionem vel ſacramenti adminiſtrationē cōfiteatur
ſi antea ꝯfiteri nō potuit. Hec Petrus ⁊ Albertus. Sāctus
Thomas dicit. Qꝛ ſi aliquis cum conſcientia peccati mortalis
accedat ad altare: nō ſolum peccat mortaliter ꝓpter cōmunio
nem: ſed etiā qꝛ exercet actus ordinis inſufficienter: cum ſola
cōtritione vel cōfeſſione: vt ſupra dictum eſt. In nullo etiam
caſu poteſt aliq̄s celebrare: vel cōmunionem recipere ſine con
tritione: quin mortaliter peccet.

¶ De Pollutione.

Pollutio in ſomnijs impedit cōmunionem: quando
cauſata eſt a cogitatione p̄cedenti que fuit peccatū
mortale: abſtinendum eſt ergo: niſi neceſſitas requi
rat ꝙ celebret ſiue cōmunicet. Si v̄o certum eſt: ꝙ
in p̄cedenti cogitatione nō fuerit peccatum mortale: vel ſi nul/
la cogitatio p̄ceſſerit: que cauſa pollutionis fuerit: cōmunicare
poteſt: niſi pollutio tm̄ turbauerit mentem ex cōmotione cor/
poris: ꝙ deuotionē habere nō poſſit. Et cū hoc fuerit: abſtinē
dum eſt ꝑ vigintiquattuor horas. Hec inqt ſanctus Tho.
¶ Si ſacerdos poſt cōſecrationē inceptam recordetur ſe co/
mediſſe vel bibiſſe. Nihilominus debet ſacramentū ꝑficere ⁊
ſumere. Et ſi recordetur ſe peccatū cōmiſiſſe debet penitere ⁊
dolere cum ꝓpoſito cōfitendi ⁊ ſatiſfaciendi: ⁊ ſic nō indigne
ſed fructuoſe poteſt ſumere ſacramentū. Et eadē ratio eſt: ſi
meminerit ſe alicui excōmunicationi ſubiacere. Debet eni ſu/
mere ꝓpoſitum cōfitendi ⁊ abſolutionē petendi: ⁊ ſic ꝑ inuiſi/

bilem pontificem Jeſum xp̄m abſolutionem ꝯſequitur: quan
tum ad hunc actum ꝑ quē agit diuina myſteria. Si vero ante
conſecrationem alicuius p̄dictorū memoꝛ ſit: tutius reputarē
maxime in caſu excōmunicationis: ſuſpenſionis: ⁊ interdicti
ac manducationis: ꝙ miſſam inceptā deſereret niſi timeretur
graue ſcandalum. Hec ſanctus Tho.

¶ De defectibus miſſam celebꝛantibus interdum occur rentibus.

Sacerdos qui celebꝛat miſſam debet ſemꝑ ſumere ſa
cramentū integrū. vt dictum eſt ſupꝛa in Rubꝛica de
defectu panis ⁊ vini. Quia ip̄m ſacramentum in ſum
ptione ad complementum ſue ſignificationis accipit.
Et intelligendū eſt hoc: niſi per violentiam impediatur. ſ. per
infirmitatem: vel per mortem: ⁊ huiuſmodi. Et ſi plures miſ
ſas aliquis celebꝛat in vna die: ſolum in vltima miſſa percipiat
ꝑfuſionem: ⁊ nō pꝛecedenti. Quia tunc non eſſet ieiunus: nec
aliam miſſam celebꝛare poſſet. ¶ Item Si ſacerdos poſt con
ſecrationē infirmetur. ⁊ nō habetur alia hoſtia: nihilominꝰ de
bet alius ſacerdos requiri. Qui. ſ. miſſam ꝓſequatur ab īfirmo
nō completam. Et ſi adeſſet infirmus hoſtiā debet diuidere: ⁊
vnam partē ipſe ſumere ⁊ aliā infirmo dare. Hec ſctūs Tho.

¶ De ꝑturbationibus occurrentibus miſſam celebꝛātibus.

Poſt tractatū de defectibus miſſe: dicendū eſt de ꝑturba
tionibus interdū occurrentibus his qui miſſam celebrāt
Turbatur aūt miſſa: aut ꝓpter ſcandalum ſacramēti: aut pꝛo
pter ſcandalum ſacerdotis. Scandalum ſacramenti eſt: ſi ca
dat: aut vomitu pꝛoijciatur. Scādalum ſacerdotis eſt ſi ſume
re nequeat. Aut ꝓpter cōmixtionē alicuius abhominabilis:
vel periculi: aut ꝓpter apparitionem alicuius ſpeciei que non
debet comedi vel potari.

¶ Quando cadit coꝛpus chꝛiſti.

SI Hoſtia ꝯſecrata ꝓpter frigus vel alia de cauſa labitur
in calicem: ſiue ante hoſtie diuiſionem ſiue poſt: nō debet
eam de ſanguine extrahere: nec aliqd ꝓpter hoc reiterare: vel
immutare circa celebꝛationem ſacramenti. Sed ꝓcedat in ſi/
gnis ⁊ alijs ac ſi haberet hoſtiā in manibus. ¶ Si aūt hoſtia
ꝯſecrata ad terrā ceciderit: locus vbi iacuit bene radatur ⁊ ra/
ſura incineretur ꝑ ignē: ⁊ cinis iuxta altare cōdatur. ¶ Item
Si hoſtia vel pars hoſtie inuenta fuerit ſub palla vel corpora
li: ⁊ dubitatur an ſit cōſecrata: vel nō: debet eā poſt ſanguinis
ſumptionem reuerenter ſumere ⁊c. ¶ Item. Qui nō bene cu
ſtodierit ſacramentū: ita q̄ mus vel aliud aīal comedat: q̄dra/
ginta diebus peniteat. Qui aūt ꝑdiderit illud: vel pars eius ce
ciderit: ⁊ inuenta nō fuerit: triginta diebus peniteat. Eadem
penitentia videtur dignus ſacerdos per cuius negligentiā ho
ſtie cōſecrate putreſcunt ⁊c.

¶ Quando cadit ſanguis chꝛiſti.

SI per negligentiam aliqd de ſanguine chꝛiſti ſtillauerit:
ſiqdem ſuꝑ terrā vel tabulā que terre adheret. Stilla ꝑ
ſacerdotem cū lingua lambat: ⁊ tabule locus radatur: ⁊ raſura
igne comburatur: ⁊ cinis cū reliquijs iuxta altare recōdatur.
Et ſacerdos quadraginta diebus peniteat. Si vō ſuꝑ lapidē
altaris ceciderit ſoꝛbeat ſacerdos ſtillam ⁊ tribus diebus peni
teat. Si ſuꝑ lintheū altaris ⁊ ad aliud ꝑuenerit ſoꝛbeatur ſtil/
la: ⁊ q̄ttuoꝛ diebus peniteat ſacerdos. Si vſq; ad tertiū ꝑuene
rit: nouem diebus peniteat. Si vſq; ad quartū ſtilla ſanguinis
ꝑuenerit: viginti diebus peniteat. Pꝛedictis aūt diebus deb;
ſacerdos ieiunare ⁊ a cōmunione ceſſare: penſatis tn̄ cōditio/
nibus negocij ⁊ ꝑſone. Pōt aūt minui vel augeri penitētia pꝛe
dicta. Hec ſanctus Tho. Et lintheamina que ſtilla tetigerit
tribus vicibus lauet ſacerdos vel dyaconus calice ſuppoſito.
Et ablutio cum reliquijs iuxta altare recōdatur.

¶ De vomitu Sacramenti.

SI quis eucharistiam euomerit: ſi laycus ꝑ ebꝛieta/
tem euomerit quadraginta diebus peniteāt. Cleri/

ci vero ⁊ monachi: ꝑſbyteri: dyaconi: ⁊ ſubdyaconi ſeptuagin
ta diebus peniteāt. Epūs aūt nonaginta. Si vͦ cauſa infirmi
tatis euomerit ſeptem dieb⁹ peniteat. Et debet vomitus cre
mari ⁊ cinis iuxta altare recōdi: vt ſupra dictū eſt. Hoc tamē
obſeruandum ꝙ vbicūqꝫ ſpecies integre inueniātur ſunt reue
renter obſeruāde ⁊ ſumēde: qꝛ remanētibus ſpeciebus rema/
net ibi corpus xp̄i. Qđ ſi ſine periculo fieri nō poteſt. Sūt ta/
men pro reliquijs ſeruāde ⁊c.

¶ De muſca vel aranea vel veneno mixto cum ſanguīe xp̄i.

SI muſca vel aranea in calicem ceciderit: vel venenū
mixtū fuerit. Si ſacerdos ante ꝯſecrationē hoc de/
prehenderit: debet vinū effundi qđ eſt ī calice: ablu
toqꝫ calice aliud vinum cū aqua apponi ad ꝯſecrā/
dū. Si vͦ aliquod eoꝝ poſt ꝯſecrationē euenerit de animal
caute capi: ⁊ diligenter lauari ⁊ cōburi: ⁊ ablutio ſimul cum ci/
neribus in ſacrarium mitti: ⁊ qꝛ ſi venenū ibidem eſſe depꝛhen
ditur: nullo modo debet ſumi: nec alteri dare: ne calix vite ver/
tatur in moꝛtem: ſed diligenter in vaſculo ſeruari dꝫ. Et ne ſa/
cramentū remaneat impfectum: dꝫ aliud vinum apponi: ⁊ ſa/
cerdos debet reſumere ꝯſecrationē ſanguinis ⁊ ſacrificiū ꝑfice
re. Cetera habes de defectu panis ⁊ vini ⁊c. Regula aūt ſan/
ctoꝝ doctoꝛum eſt: ꝙ nihil abbominabile ſumi debet occaſio/
ne huius ſacramenti.

¶ De noua ſpecie apparente.

QUando coꝛpus Chꝛiſti apparet ī alia ſpecie q̄ꝫ ſit in vſu
ſacramēti. Vſus enim per manducationem ſacramenti
fieri ſolet: quādo aūt apparet in ſpecie pueri vel carnis cruenta
te: vel ſimili modo nō habet rōnem ſumēdi: nec debet ſumi ab
eo cui ſic apparet. Quod ſi etiam omnibus appareat: debet cū
reliquijs poni. Hec ſanctus Thomas de Aquino doctoꝛ egre
gius ⁊ Albertus. Et ſi qua hic deſunt Require ī ſumma Ho
ſtienſis ⁊ alijs doctoꝛibus de hac materia ſcribentium ⁊c.

¶ Laus Deo.

¶ Impedimenta ſuſceptionis ordinum ⁊ executionis officio/
rum ipſorum: quando ipſi ſine diſpenſatione cū talibus im/
pedimentis ad ordines ꝓmouentur Sequuntur.

IN ordinibus ergo cōſtituendi admonendi ſunt q̄
legitime ſuſcipiant eos. Puta. q̄ ſi impedimentum
nataliū vel membroꝝ defectum: vel ſeruitutē: vel bi
gamiā: vel etatem minorem: vel ceteras irregulari/
tates habeant non ordinent̄ ſine diſpenſatione. Nam ordina
ti in talibus ſine diſpenſatione: eſſent ſuſpenſi ab executiōe of/
ficij ſuſcepti ordinis perpetuo vel ad tempus. Qui ergo ordi/
nandi ſunt: caueant ab his que infra ſcribuntur. Q. ſi ordinati
in talibus infraſcriptis ſunt culpabiles defectus: ſuos cōfitean
tur. Et impoſitā penitentiā ſalubriter adimpleant: vel diſpen
ſationē miniſtrandi de miſericordia petant. Hec colliguntur .l.
diſt. ſatis diffuſe. ¶ Primo dꝫ ordinādus eē legitime natus.
Nam illegitime natus non dꝫ ordinari: niſi eſſet monachus.
Et ordinatus ſine diſpēſatione ſuſpēſus eſt ab adminiſtratio/
ne. Diſpenſatio aūt regrenda eſt a papa. Et in minoribus or/
dinibus ep̄us pōt diſpenſare. extra de fil. p̄ſbyte. c. ij. Et. c. is
qui. eo. tit. lib. vj. A. ¶ Scdō debet eſſe corpore integer. i. nō
viciatus ſiue mutilatus mēbro: ex cuius carentia ſequat̄ inha/
bilitas miniſtrandi in ordine: vel magna deformitas. Qm̄ i ta/
libus ꝓmoti eijciunt̄. extra de corpo. vici. ꝑ totū. de quo ēt ha
bet̄ .lv. diſt. ſatis diffuſe. ¶ Tertio dꝫ eſſe in etate legitima qn̄
ordinatur. i. in tribus inferioribus attigiſſe decimūſeptimū an
nū in acolitatu. In ſubdyaconatu. xviij. In dyaconatu vero
.xx. Et in p̄ſbyteratu .xxv. Et hoc ſm̄ ius nouū. vt pꝫ i Cle.
.c. Generalē. De eta. ⁊ quali. ⁊ ordi. perfici. Ordinati aūt ante
etatē ſuſpendunt̄ ab adminiſtratione vſqꝫquo ad etatem legit
timā peruenerint. De tempo. ordinati. ⁊ qua. ordi. c. Uel nō eſt.
¶ Quarto debet eſſe monogamus negatiue itelligendo. i. nō
bigamus. ſ. non habuiſſe duas vxores: vel vnam a duobus co
gnitam. xxvj. diſt. c. Acutius. Item. xxxij. diſt. Nemo. Et

xxxiij.diſt.c.Si quis.Et.c.Maritū.Et.xxxiiij.diſt.c.Cu
randū.Et extra de biga.nō ordi.c.Sup eo.vbi dī.ꝙ bigami
ordinati ab ordinibus deponēdi ſunt. Huius diſpenſatio ad
papā ꝑtinet.c.Nup.⁊.c.fina.eo.ti. ¶ Quinto dꝫ eſſe nō ma/
nifeſte crimino ſus:crimine.ſ.enormi vel regrente diſpēſatio/
nem ſm̄ ꝙ dicit aplus.j.ad Thimoth.iij. Irreprehenſibileꝫ.Et
ad Titum.j.c.Sine crimine.Et dicūtur manifeſte crimino ſi
hij qui ꝯuicti ſunt de crimine ꝑ ſniam:vel ꝯfeſſionē in iure:⁊ a
ſuo iudice factā:vel certā ⁊ publicā euidentiam facti:que nulla
poſſit tergiuerſatiōe celari.Quī ſi tales ordinati ſunt:nō debēt
ꝑmitti in ſuſceptis ordinibus miniſtrare.Occulte aūt crimino
ſi nō debent miniſtrare:niſi prius ꝯgruentē penitentiā fecerūt
.l.diſt.c.de his.Extra.de eta.⁊ quali.ordi.c.Queſitū.Et ex
hoc ꝯſequenter ſeqtur:ꝙ publice ⁊ ſolēniter penitens ēt pactā
penitentiā nō debet ordinari.Quī talis penitentia nō imponi
tur:niſi pro vulgariſſimo crimine qḋ ſcādaliçauit vrbē vel po/
pulū.Et ordinatus caret executiōe offi.eij tanq̄ irregularis.
De quo habet.l.diſt.in capite.⁊ ſequentibus cap.⁊ de diſpen
ſatione eius.c.Hij qui poſt.eadē di.de quo btūs Tho.in.iiij.
ſenten.diſt.xxiiij.vbi caſum huius irregularitatis declarat.
¶ Sexto dꝫ eſſe liber.Nā ſerui ordinati ſine licētia dn̄orum
ſuorū deponunt.liiij.diſt.c.Nulli.Extra de ſer.non ordi.c.
De ſeruoꝝ.Debet etiā eſſe liber a reddenda rōne.i.ꝙ non ſit
obligatus ad reddendū rōnem alijs ſiue de rebus alioꝝ:ſicut
ſunt tutores:curatores:procuratores:⁊ ſiles.extra de obliga
tis ad rōnacinia ordinādis vel nō.c.Unico.Ad idem facit qḋ
dicit.xxj.q.iij.ꝑ totū.⁊ extra.ne cler.vel mo.c.i.⁊.ij.Iteꝫ de/
bet eſſe liber a curia.li.diſt.c.Preterea. ¶ Septio debet eſſe
mūdus a ſanguine.hoc eſt.ꝙ poſt baptiſmū nō habuerit effe/
ctum in vindicta ſanguinis:p̄cipiendo:vel ꝯſulendo:vel indu
cendo ad homicidiū aut mutilationem membri:etiā ſi ex iuſti/
cia in alicuius mortem venerit:ſine diſpenſatiōe pape.quādo
mors vel mutilatio fuerit ſecuta.Sicut index:aduocatus:vel
ꝓcurator:aſſeſſor:officialis cōducens mortem;notarius ſcri/

bens ſnīam vel atteſtationes: aut alius dictans vel ꝓferens ta
lia in iudicio: aut etiā medicus deficiens in arte vel diligentia:
ſi ꝓpter talem defectū ſecuta fuerit moꝛs: omnes tales ſunt ir/
regulares: ſine diſpēſatione pape: qm̄ moꝛs vel mutilatio ſecu/
ta fuerit: pꝛiuati ſunt ab adminiſtratione. l. diſt. ſatis diffuſe.
Item. lj. diſt. c. Aliquanto. ⁊ extra. de tempo. oꝛdi. c. vlti. et
de etate ⁊ qualitate oꝛdi. c. Ad aures. ¶ Octauo debet eſſe in
ſuo oꝛdine ⁊ habitu: qm̄ oꝛdinati in apoſtaſia ſunt pꝛiuati exe
cutione oꝛdinum ſuſceptoꝛum. extra de apoſta. c. vlti. Et di/
ſpenſatio de executione non poteſt haberi: niſi a ſummo pon/
tifice in maioꝛibus oꝛdinibus. extra. de apoſta. c. vlti. ¶ No/
no debet ſe non ingeſſiſſe miniſterio ſacramentorum ante oꝛ/
dinationem. Qm̄ ſi non oꝛdinatus miniſtraſſet: nō poſſet po/
ſtea ſine diſpēſatione pape ordinari. Et ſi oꝛdinaretur: carere
deberet oꝛdinis executionem. Extra. de cleri. nō oꝛdinato mi
niſtrante. c. i. ⁊. ij. ¶ Decimo debet accipe oꝛdines oꝛdinate.
A minori vſq͡ꝫ ad maioꝛem incipiēdo. Qm̄ ſi ꝑ ſaltum eſſet ꝓ/
motus. ſ. aliquo inferioꝛi oꝛdine: etiam ignoranter ꝑtermiſſo.
nō deberet miniſtrare in ſuſcepto: nec ꝓmoueri ad ſuꝑiorē or
dinem. Et ſi ſcienter hoc fecerit: ⁊ in ordine ſuſcepto miniſtra
uerit: vlterius aſcēdere nō poteſt: niſi per papā diſpenſatū fue/
rit ſecū. lij. diſt. c. Sollicitudo. Et. lix. diſt. Si officia. ⁊. lxxvij.
diſt. c. i. ⁊ extra de cle. ꝑ ſal. ꝓmo. c. i. ¶ Undecimo debet apte
ꝓmoueri ad ordinem: exponēdo ſe examinationi: ⁊ explican
do que dꝫ: ſicut ponit. xxiiij. diſt. c. Quādo. Et ſi furtiue ſe in/
geſſerit: caret executione oꝛdinis: ⁊ habet q̄rere diſpēſationē
ab ep̄o. Qꝫ ſi lata ſit ꝯtra eū excōicatiōis ſnīa ꝓpter hm̄ōi exe
cutioneꝫ: nō pōt ſecū vt miniſtret diſpenſari niſi a papa. xxiiij.
diſt. c. ſi qs p̄ſbyter. ⁊ extra de eo q ordi. fur. ſuſce. c. i. ⁊ vlti.
¶ Duodecimo debet in debitis ⁊ ſtatutis tꝑibus ordinari.
Qm̄ ſi extra tempora in iure poſita ordinatus ſit. Uel in tem/
poribus debitis vna die duos ordines maiores: aut duobus
etiam diebus ieiunio continuato ſuſceperit illos: non debet
permitti ſuſceptis ordinibus miniſtrare. Extra. de tempo.

ordi.c.Sane.⁊.c.Litteris.¶ Decimotertio dꝫ ordinari a p/
prio epo:vel ab alio cum licentia ſui ꝓprij epi. Quĩ ſi ſecus fe/
cerit:ſuſpendēdus eſt ab adminiſtratione. Et aliqbus videt:
ꝙ ipſo iure ſit ſuſpēſus.lxvij.diſt.c.j.⁊ extra.de tempo.ordi.c.
Q₃ tranſlationi. Itē eo.tit.li.vj.c.j. Non minuꝫ ordinatuꝫ ab
epiſcopo q renũciauit titulo ſui epiſcopatus.extra. de ordi.ab
epiſc.q renũ.c.j.¶ Decimoquarto dꝫ ordinari ſine ſymonia.
Quĩ ſi ordinatus fuerit ꝑ ſymoniam vel a ſymoniacis ſcienter
ſuſpenſus eſt ab adminiſtratione. ix.q.i.c. Ab excōicationis.
⁊ extra.de ſymo.c.Accuſatum.c. Quotiēs.⁊.c.Tanta eſt la/
bes.¶ Decimoqnto dꝫ ordinari ab his q ſunt intra eccleſiaꝫ
⁊ habent facultates ad ordinationē.Quĩ ſi ordinaret ab here
ticis:ſciſmaticis:excōicatis:depoſitis: vel ſuſpenſis preſertim
ſcienter non poſſet in ſuſceptis ordinibus miniſtrare.ix.q.j.ꝑ
totum.⁊ extra de ſciſma.c.i.⁊.ij.Et hoc ēt declaratur a beato
Thoma in q̄rto ſniaꝝ.diſt.xxiiij.Et additur q̄ ⁊ ipi recipien
tes excōicati ſunt.Uide de ſen.excō.c.Cũ illoꝝ. Hec ſupra/
dicta ſunt impedimenta que aſpici debent: nō ſolũ ante ordi/
nationem.Sed ēt iam poſt ordinationē.Quĩ ſiqs ꝑ ſniam ca/
deret in excōicationē:irregularitatem: depoſitionem ordinis
vel ſuſpenſionem:miniſtrare non deberet:q̄ꝺdiu in tali ſnia fue
rit:etiam ſi ipſo iure ꝓpter aliquem actũ eius in huiuſmodi ſen
tentiam ceciderit:qũi in talibuꝫ exiſtens ⁊ miniſtrās:vt in plu
rimum irregularitatem incurrit.

¶ Impreſſum Nuremberge ꝑ Hierony/
mum Ho:ltzel. Anno domini.1516.
Die.25.Menſis Maij.

P/12957

BIBLIOTECA
COMUNALE
TRENTO
T
0
op. f
159

25
Jois Albani giovan
Misc I. c. 2500

☞ Informationes et Cau
ris obſeruande diuina celebra
circa defectus et caſus qu
oriri poſſunt. Necnon
menta ſuſceptionis
✠ dinum. ✠

BIBLIOTECA DELLA CITTA DI TRENTO